

ներուն խիստ անհամապատասխան եւ փլելու վտանգին ենթակա: Դպրոցի տարեկան պիւտճէն՝ (ըստ նախահաշուի) 500 օսմ. իւրայ (մօտ 4500 ռուբլի) իւրաքանչիւր աշակերտի վրայ եղած տարեկան ծախքը 8 օսմ. իւրայ (մօտ 70 ռուբլի): Արգելադրութիւն՝ 29 աշակերտ վարագայ հաշուոյն (փանթի եկամուտներով), 15 աշակերտ Բեդեբարսկիի եկ. հոգաբարձութեան 114 իւրայի հաշուոյն, 9 աշակերտ Տ. Կարասուլեանի մօտ 70 իւրայի, 3 աշակերտ Փիւշման եղբարց մօտ 20 իւրայի, 2 աշակերտ յանուն Գաֆրէի որբանոցի մօտ 15 իւրայի, 1 աշակերտ յանուն Լրանտ էֆ. Ազատեանի (5 իւրայի), 1 աշակերտ յանուն Միսաք էֆ. Նշիկեանի (5 իւրայի):

Երբեք Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի:

1. Վանքն իր սաներու ծախքն հոգայէն զատ կը լրացնէ բարերարներու կողմէ բաց թողցած գումարի պակասորդը:

2. Վանք կամ դպրոցը դեֆիցիտ չունի:

3. Վարժարանն ունի 5ամեայ շրջան: Ա. Բ. դասարաններ 3 տարիէ ի վեր որոշուած է չպահել: Այս տարի բացառաբար չունինաւ Զ. դասարան: Շրջանաւարտները կարող են Տաճկահայոց եւ Ռուսահայոց միջնակարգ վարժարաններու, (ճեմարանի, Սասնաբանի եւն) Դ. դասարանի քննութիւն տալ, բացառութեամբ օտար լեզուներու:

«Թէեւ այս համառօտ տեղեկագիրը պատուաստուած տարուայ կէսին, չի կրնար ներկայացնել վարժարանին պատկերն իւր ստատիստիկական մանրամասնութիւններով — այդ կ'ըլլայ միայն ուս. տարւոյն վերջը, սակայն մեր նպատակն է գոնէ Թուրքիոյ հին բժիշկի օրով այնքան միտութեան մէջ մնացած տաճկահայ հասարակական հաստատութիւններէն մէկը — վարագայ դպրոցը, գէթ հասարակութեան առաջ հանել առ այժմ իւր ընդհանուր գծերու մէջ»:

3. ԲԵՆԻ ՄԵ ԽՕՍԷ ԵՆԻ 1907 ԵՆ 1908 ԼՈՅՍ ՏԵՍԵՆ ԶԱՅԵՆԻՆ ԲԵՆԻՆԻՆԻ ՎԵՆԵ

«Հանդէս Ամսօրնայի» Եւրոպայի թուին մէջ թէպէտ եւ քանակէն լիակատար ցանկ մը ներկայացնել վերջին երկու տարիներուն մէջ լոյս տեսած ազգային թերթներուն, սակայն մեր աչքին վերիցեան ինչ ինչ հրատարակութիւններ,

գլխաւորաբար գաւառներու մէջ լոյս տեսնող պարբերականներ, որոնք դժբախտաբար մեզի գիւրմատուելի չըլլալուն, բնականաբար չէինք կրնար մեր կաշմած ցանկին մէջ առնուլ: Բաց աւել քանի մը թերթեր առուածք միայն ծանօթ են մեզի, ուստի կասկածելի կը լինան անոնց սկզբնաւորութեան եւ դադարման ժամանակը քանի ու չենք ստացած: Թաղարդով յառաջ կը բերենք ազգային թերթերու երկրորդ ցանկ մը եւս, քաղելով զանազան լրագիրներէ: Մեր այս ցանկը կազմուած ժամանակ մեծապէս օգտուեցանք «Երթանք»-ի (1909) 1.թիւին մէջ «Տեղական մամուլը ազատութիւնից յետոյ» վերնագրով յօդուածէն «Հուր», ստորագրութեամբ: Որով շատ մը կասկածելի կէտեր կը լուսաւորուին եւ թիրախացութիւններ կը սրագորուին: Հատ բաղձալի էր երբեք Թարգման բանասերները լրագրական ծանուցագիրներով ծանօթացնեն ամէն անգամուն նոր լոյս տեսած գաւառական թերթներն եւս, որոնք առանց նշանակութեան չեն հայ լրագրութեան պատմութեան համար:

«Ազատութիւն» Ամսօրնայի սկսած 1907 Սեպ. Արմէնականներէն. դադարած 1908 Ապրիլ 1: Ընդ ամէնը 7 թիւ:

«Ազատութիւն»-Լոյս. խմորատիպ սկսած 1908 Կարին: Չենք ստացած:

«Ազգ. Հարաբերութիւն», սկսած 1908 Դեկ. 29. Կ.Պոլսի: Արտօնատէր՝ Ալէքսան Միսաքեան: Հայ-յիւդափոխական դաշնակցական կուսակցութեան կը պատկանի թերթն, որ կը շարունակուի տակաւին:

«Առաջ» խմորատիպ սկսած եւ դադարած 1907 Վան: Լոյս տեսած է միայն 2 թիւ: Հնչական ուղղութեամբ:

«Առաջ» խմորատիպ. սկսած 1908 Դեկ. 14, Կ.Պ. Արտօնատէր՝ Ժպիտ: Ստացած ենք թ. 1:

«Արթ. կամ Արթիկ» Կիսամաս-թերթ, սկսած 1908 Նոյ. 1 վարագայ մէջ՝ խմորատիպ: Թերթն կը շարունակուի տակաւին. յայժմ լոյս տեսած է 5 թիւ: Հրատարակիչք՝ Արմէնականք:

«Գեղարեւոյ» Նախնաբար ամսօրնայի սկսած 1908 Մարտ 1 Թիֆլիս. ցայժմ երկու թիւ լոյս տեսած է: Խմբ. Հրատ. Գարեգին Լեւոնեան: Այս թերթին վրայ առանձին:

«Երթանք», սկսած 1908 Բուժուար Վան: Խմորատիպ: Երկու թիւ լոյս տեսնելէն ետքը՝ դադարած է: Դաշնակցական: Չենք ստացած:

«Զբոսիչ» կիսամենայ խմորատիպ թերթ.
սկսած 1908 ընդ. 1. վան. շենք ստացած:

«Ծախի» կիսամենայ խմորատիպ թերթ
սկսած 1908 ընդ. 15 գաւառ (վան): Օրգան
կուլտուրական միութեան: Ցայժմ ընդ տեսած
է 3 թիւ: Թերթը կը շարունակուի տակաւին,
զոր նշանակէ շենք ստացած:

«Կոյ» Ամսագիր խմորատիպ սկսած
1907ին վերջերս վանի մէջ: Ընդ առնելը 2 թիւ
ընդ տեսած է: Շենք ստացած:

«Կոյ» ընդ կը տեսնէ Ռոտոսթոյ, ա-
ռաւար միայն ծանօթ մէջ:

«Կոյ» Երգիծարանական խմորատիպ
թերթ, սկսած 1907 ընդ. վան. 1 թիւ միայն
ընդ տեսած է: Դարձրած է:

«Կոյ» Զարթոյթ խմորատիպ, սկսած
1908 ընդ. Կ. Պոլիս: Օրգան շաբաթուոր ազա-
տականաց: Ստացած ենք Թ. 1—5: Կերեւալ
թէ արդէն իսկ դարձրած է:

«Կոյ» Ամսագիր խմորատիպ սկսած
1907 ընդ. 1ին վան: Ընդ առնելը 6 թիւ Տրա-
տարակոտ է: Զննականց օրգանն է թերթս:
Շենք ստացած:

«Կոյ» Երգիծարանական խմորատիպ
թերթ սկսած 1908 ընդ. Կ. Գաւառ (վան):
Ցայժմ ընդ տեսած է 2 թիւ միայն: Դաշնակ-
ցական թերթ մըն է, զոր շենք ստացած:

«Կոյ» Աշակերտական կիսամենայ խմ.
րատիպ թերթ, սկսած 1908 Ազմամար: Ընդ
առնելը 5 թիւ Տրատարակոտ է: Շենք
ստացած:

«Զոյ» կիսամենայ խմորատիպ թերթ.
սկսած 1907 Յունուար 1 վան. դարձրած 1908
Ապրիլ 15: Ընդ առնելը 29 թիւ ընդ տեսած է:
Դաշնականց: Շենք ստացած:

«Զոյ» Զարթոյթ թերթ, Զարթոյթ պատ-
կերազարդ, սկսած 1908 Օգոստ. 14 Կ Պոլիս:
Խմբ. Տնօրէն: Տիգրան Սիւրմեան: Ազգային
գրական թերթ մըն է, որ կը շարունակուի տա-
կաւին:

«Զոյ» Զարթոյթ թերթ զաւեշտական
սկսած 1908 ընդ. 20 Իլդիր: Արտօնատէր
Կ. Թատրկեան: Թերթս կը շարունակուի տա-
կաւին:

«Զոյ» Օրաթերթ, սկսած 1908 ընդ. 1
11 եւ 1 թիւ ընդ տեսնելն ետքը դարձրած է
առ այժմ: Խմբ. Զրաւ. Ա. Երգիծարան:

«Զոյ» սկսած է 1908 Երգիծարան:
Շենք ստացած:

«Զոյ» Զարթոյթ թերթ, սկսած 1908
Օգոստոս, Բագու, եւ ոչ թէ Թիֆլիս ինչպէս
գրած էինք Յունուար թիւին մէջ: Խմբ. Զրաւ.
Սեդրակ Զահ-Պարոնեան: Թերթս կը շարու-
նակուի տակաւին:

«Զոյ» Թուրքիկ թերթը սկսած
1908 ընդ. 9 Պարտիզակի մէջ «մերթ ընդ
մերթ» Տրատարակուիլ, որուն 1 թիւն միայն
ստացած ենք: Խմորատիպ:

«Զոյ» Ամսագիր խմորատիպ սկսած
1907 Յունիս 8 (վան): Զաւեշտական
ընդ տեսած է: Դարձրած է դաշնականց
թերթս, զոր շենք ստացած:

«Զոյ» Ամսագիր, սկսած է 1907
ընդ. խմորատիպ ընդ տեսնել Զատարի մէջ:
Առօրինականց դարձրուեալ ենք: 1908
Մահմանգիրական Տրատարակուիլը վեր-
ստին սկսած Տրատարակուիլ:

«Զոյ» Զարթոյթ թերթ զաւեշտա-
կան իւր շարունակութիւն Զիկ-Զակի սկսած
1908 ընդ. 13: Թերթս կը շարունակուի տա-
կաւին: Արտօնատէր՝ Վահան Փափազեան: Ի
վերջը շենք կրնար չոյնել նաեւ La Patrie
թերթը, որ սկսած 1908 ընդ. 4 Տրատարա-
կուիլ Կ. Պոլիս, գաղղիներէն ընդունաւ, որուն
Տրատարակիչները Զայ են: Խմբ. Զրաւ. Յով-
հաննէս Մինասեան: Կը մաղթենք յայնչութիւն
մեր Յարգոյ Զրատարակիչներուն իրենց օգտա-
կար ձեռնարկին մէջ:

Հ. Պ. Փ.

4. ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՅԱՐԿԱՅԵՐԸ. ԲԵՐԼԻՆ, 1909.

Կ. ՊԱՆԻՍ

Անգլուալան Թեոդորիկ «Ամենուն Տարե-
ցանկ» Աշու Զոյաւ Գորիկ Զարթոյթի պա-
տուելով իւր հեղինակը, գոհացնելով իւր ըն-
թերցողները կը գտէ իւր Գ. Տարեցոյցին ալ:
Ազնիւ Թուրք, մաքուր սպագորութիւն. հայ
գրականութեան այժմեան գործիչներուն մասը
կազմող անձնաւորութեանց (որոնց մէջ ոմանք
ըստ ինքեան ամբողջ ունենալու չեն) ընդհան-
րապէս յայնչուած պատկերներու շարք gallery
մը, նիւթերու առատութիւն եւ պէսպիսութիւն,
օգտակարը միայն գեղեցիկն հետ — ահա ա-
մենայատուկ առաւելութիւնները նոյն ճոխ Տա-
րեցոյցին, որուն իբրեւ ընթաց «Ընդ ամենեւին
ամենայն եղէ» խօսքը շատ իրաւամբ կրնայ